

نسخه سی هربرده ۱۰ غروردر .
سنه لکی پوسته ایله ۵ لیرا .
(اجنہی ملکتر ایپین ۵ دولار) .

آبونه واعلان ایشاری ایچین آنقره مرکزیه
ویا استانبول شعبه سنه مراجعت ایدیلیر .
یازی ایشلرینک مرجعی آنقره مرکزیدر .

حیات

حیات، دأما حیات... دنیایه راها چون حیات قاتالم!...
- نیجه -

مدیری : محمد امین
آنقره ده استانبول جاده سنده آنقره
اداره ضامه : معارف امینلکی یانده گی دائره

استانبول بوروسی :
استانبولده ، باب عالی جاده سنده رسمی پرشنبه
اداره . مانه سی داخنده گی دائره
{ تلفون : ۳۶۰۷ }

۱ نجی جلد

آنقره ، ۲ کانون اول ، ۱۹۲۶

صافی : ۱

علم و سياست

[آرقاداشم زعيم الدين صادق بك افنديله غلظه سراى فلسفه معلمى موسيو يونانوس بر « اجتماعيات كتابى » يازيورلر . اجتماعى تدقيقك دولت آدملىرى نه ايچون علاقه دار اجهسى ايجاب ايليه چيكي مؤلفر بو كتابك مقدمه سنده كوزل بر اسلوبه آكلاتشدر . اونك ايچون چوق مفيد كوردكمز بو مقدمه نك بر پارچاسى دوج ايدييورز .]

نه قدر متواضعانه اولورسه اولسون اجتماعى تدقيقك وعلى الاطلاق بر اجتماعيات كتابك دها يوكسك و دها شموللى بر غايه سى واردركه اوده يالكز طلبه و معلملره دكل ، بو مملكتده اجتماعى مسئله لرله مشغول اولانلره خطاب ايتك ايسته مسيدر . اجتماعيات علمنه اك زياته محتاج اولان مملكتلر ، هيچ شبهه سز بزمكي كمي انقلاب كيچن ، اسكى عنعنوى مؤسسلىرى بيقان كنج دهموقراسيلدر . هر وطنداشك مملكت ايشلرني دوشونمكه مجبور اوله رق اجتماعى هيئتلك كرك دوغرون دوغرويه ، كرك بالواسطه اداره سته قاريشمه سى ، انسان زمره لرني اداره ايدن قانونلرني بيلمكه ممكندر و آنجق بوشرطله فائده ل اوله بيلير . بر ملت اداره ايتك ايچون يالكز ذكا و سجيئه نك كافي اولدني دورلر آرتق كچمشدر . دولت ايشلريله مكلف اولانلارك علم ايله مجهر اولمالي ، هيچ اولمازسه علمدن استفاده ايتلمري ده لازمدر . بو عصرده ، نصل ، بر آدم حاضر لفسز دوكتورومهندس اولامازسه ، هيچ يوقدن دولت آدمي ده اولاماز . وجود بشرك ماهيتي وتشكلاخي اوزون اوزادي به تدقيق ايدوب اوكره نهدن خسته لقرعزمي تداوي به قالفيشان متطيلير ، بو علم وطبات عصرنده بزه نصل كولونج كورونيورسه ، النده طوبدني و اداره ايتك ايسته ديكي جمعيتك علمي صورتده تدقيق ايديله سته لزوم كورمه ين دولت آدمي ده بوندن فرقل اولاماز .

بو بوك صنعتكار (رودهن) ، بر اثره باشلامادن اول ، ايشله به چكي مرمر پارچه لرنيه باقار ، بو طاش كتله لرني اوزون اوزادي به ، درين بر عشقله تماشا ايدر ، اونلر عادتاً اوقشار ، و دها سنك ابداعكار انكشافى بو مرمر پارچه لرندن بكاردى . شاه اثرلر ياراتان بو بو بوك هيكتراش الهى الهامنى ، بويله جه ، اوزرنده اثرني ايشله به چكي ماده دن آليردى . بر طونج هيكله ، آنجق بر مرمره ياقيشه چق شكللرني ونسبتلرني و برن هيكتراش فنا بر صنعتكاردر ، تخه اولره ، طاشدن بنالره ياقيشان شكلني و برن معمار ، فنا بر معماردر ؛ ايچنده بولونديني اجتماعى محيطلى صريح برصورتده طائيمان ، انسانلرني مطلق صورتده اداره ايتك ايسته ين دولت آدملىرى ده ، هيچ بر زمان موفق اولمايان سياستچيلردر . حقيقتك ياننده ويا خارچنده قالان مفكوره ، عقيم قالفه محكوم ، اولو برشيدر . بكانه شمير اولان مفكوره ، شائيتندن چيقان فقط اونك فوقنده يوكسه لن ، شائيتندن كلن ،

فقط دها يوكسكاره صمود ايدن ، و شائيتني بالذات كنديسنه دوغرو يوكسه لتي مفكوره در . مفكوره ، كيني وصني بر بنا دكلدر ، فردى بردماغك محصولي ده دكلدر و اولاماز . مفكوره ، آنجق شائيتده در و اونى ، اوزون و چتين مساعى ايله اورادن بولوب چيقارمق بزه عائددر . بو صورتله ، بو كتابدن آلنه چق ايلك درس ، بر تدبير و بصيرت درسيدير ؛ و ايچنده ياشاديفمز ، اداره ايتك ايسته ديكمز اجتماعى محيطلى علمي برصورتده طائيق ضرورتي اوكره تير ؛ بووقوف ، سياست ساحه سنده كي تطبيقاتك مشر اولسي ايچون اك اساسلى شرطدر .

طبيعت علملرينك ، فيزيك ، كيميائك تأسسندن اول انسانلر ، بر سحر يازك معجزه لر ياراته جنه ، بر دكلنك زهره سيله ماده ني تحويل و تبديل ايديله بيله چكنه اينانلر لردى . بو ذهاب ، بشريته اوزون مدت حاكم اولدى . كيميا عالمندن اول « علم سيميا » متخصصلر ، هر هانكي بر ماده ني آلتونه تحويل ايديله چك « جرفلسنى » ني آرادلير . عيني صورتله ، اجتماعياتك تأسسندن اول ، فكر بشر بر جمعيتك هر هانكي بر قانون ايله قالبدن قابله كي ره بيله چكني اوزون عصرلر ظن ايتدى . « باقون » ك ديديكي كي ، طبيعته حاكم اولق آنجق طبيعت قانونلرني اطاعتله ممكندر . بر جمعيت ، بر ملته حاكم اولق ايچون ده اجتماعى حياتى اداره ايدن لايتغير قانونلرني بيلمك لازمدر . چونكه طبيعت ساحه سى كي جمعيت ده ، تبديل و تغييرى انسانلرك النده اولمايان ثابت و معين قانونلره تابعدر . واضع قانونك آرزو و اراده سيله بر مؤسسهي تبديل ايتك امكانسزدر .

اجتماعيات قانونلرنيه كافي درجه ده واقف اولماقلا قلا ايچوندر كه شمدي به قدر ملتلى اداره ايدن دولت آدملىرى ، عموميتله ، هر ايكي سي ده تهلكه لى ، ايكي يول تعقيبته تمايل ايتشدر .

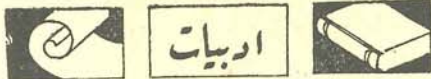
بعضلر ، كمال صافيله ، قانونلرك ، مؤسسهنك ، حقوق شكللرك مطلق قدرته اينانلر . هيچ شبهه سز بونده قسماً حقليدرلر . امر ايدن ، جبر و تضيق ايدن بر قانون عرفلرده نهايت اعتياد نتيجه سى درين تحوللر وجوده كتيرمه كه موفق اولور . ياواش ياواش قانونك و مؤسسهنك بو تضيق و مجبوريت صفتي سيلنير ، معشرى وجدانده تبديل حاصل اولور . بو كاروحيات و اجتماعيات متخصصلر « بجايش قانونى » نامنى و برر . مثلا ابتدائى بر وجدان ايچون : « كيمه ني اولدير . ميه چكسك ، عدالتى بالذات كندك تطبيق ايتيه چكسك » قاعده لرنيه رعایت كوچدر . حالبو كه بو عصرده ياشايان بر انسانك وجداني بواصرله بلا مشكلات و طاوعت ايدر . بالطبع ، مدني جمعيتلر سزده ياشايان انسان ، قديم اجداد سزده كوچ كلن بو مجبوريتلره طوعاً حرمت ايدر . فقط قانونلرك و مؤسسهنك ، معشرى وجداني تبديل خصوصنده مالك اولدقلىرى بو قدرتي الي نهايه توسيع و تشميل ايتك ايسته ين بو قانونلره قارشى اكثر يا عكس العمله بولونور . قانونلره عرف آراسنده بر مقابلت حادسه سى واردركه ، واضع قانونلرجه معلوم اولميدر . صوك عصرده اجتماعيات تدقيقاتك ميدانه چيقاردني بر حقيقت سياسى رجاله دائمي رهبر اولميدر :

جبراً قبول ايتديرينلن بر قانون ، عرفلى تعديل ايدر ، معشرى وجدانك اعتيادلرني ياواش ياواش ده كيشدرر ؛ فقط بر قانون ، بوتون تاثيرني اجرا ايديله بيلمك ايچون ، معشرى وجدانه تحكم ايتمكه برابر بو وجدانك مظلوم و مهم ارزولرني ده افاده ايتلير .

(رودهن) ك اعتيادي بونك پارلاق بر مثاليدر : بر اثر صنعت ، حقيقتاً كوزل المق ايچون ، استاد ايتديكي ماده نك دها وسجيئه سنى تاميله افاده ايتلير . عيني صورتله ، بر قانون حقيقتاً ابي و مؤثر اولق ايچون ، وطنداشلك فكرلى و روحلى بوني قبوله حاضر لانمش بولونميدر . بو صورتله ، سياسى دها ، كله نك تام معنايله ، بر خالق ، كوچوك بر مقياسده بر الوهيت دكلدر . داهيلر ، شائيتندن ، وجدان اجتماعيدن ، هر كسندن اول الهام آلان انسانلردر .

(ويقتور هوغو) ، كنديسنى ، كاشانك اورتاسنده ، دنيا نك بوتون كورولتورني طويلان « طنسان بر عكس صدا » به بكرة تيوردى . بو كوزل تشبيه اجتماعياته ده قابل تطبيقدر . داعى بر رجل سياسى او آدمدر كه ، هر شيدن اول معشرك اوزرينه اكيلير ، اورادن يوكسه لن مهم كورولتورلى ديكلر ، و بونلرك معنا سنى هر كسندن ابي آكلر . بونك ايچوندر كه ، بو كي انسانلرك سسى بو قدر كورايلور ، بو درجه اوزاقلره كيدير ، وينه بونك ايچوندر كه بو سس ، خلق كتله لرني ، اسرار انكيز بر قدرته ، دريندن درينه تبسيح ايديله بيلير . شبهه سز ، بو سس ده بر انسان سسيدير ، فقط معجزوى ، السهي بر قدرته مالكدر ، چونكه معشرى روحى بوتون كشافيله افاده ايدن برسيدر . بويله بر سياسى آدم ، زحمتلرينك مكافاتى پاك چابوق كورور . چونكه معشرك ، جمعيتك مفكوره سنى افاده ايتشدر ؛ مقابلاً وجدان معشرى ده اونى ، قدرتنك و كيلى عد ايدر .

بعضى سياسيون ده جمعيتي تدقيق ايتنه نك فائده سنى دها ابي حس ايتشله ، فقط اجتماعيا تحييلر كي ، بشري قيمتلرك هيئت مجموعه سنى تدقيق ايديله چك برده ، يالكز اقتصادى قيمتلره اهميت ويرمشلردر . بو صورتله شائى ايله مادى ني بر برينه قاريشدر برمشلردر . بونلر ، كيني اوله رق ، جمعيتلرك تدقيقنى ، صرف اقتصادياته انحصار ايتدیره شلردر . هيچ شبهه يوق كه - آشاغنده كوستره چكمز وجهله - « تاريخى ماديه » مسلكنك فكر حركاتنده بو بوك فائده لرني دو قونمشدر ، چونكه ديكر بوتون حادهلر آراسنده اقتصادى حادهلر كده اهميتنى بارز برصورتده كوسترمشدر . فقط بوسلك ، بوتون جمعيت حياتى اقتصادى شكللره ، روتلرك استحصال واستهلا كيله ايضاح ايتك ايسته مكه چوق اوزاغه كيتمشدر . « سن سيمون » كه انسانلرك اداره سى يرينه ايشانك اداره سنى اقامه ايتك « دستورى آنجق قسماً دوغوردر . اقتصادى قيمتلر ده نهايه الامر ، مفكوره به تابعدرلر . بر انسان ايچون ، باشماق ، صرف فيزيولوژيك بر طرزده عمرني تمامدى ايتديرمك دكلدر . بدنى ، مادى احتياجلرك سلسله درجاني ،

سجوقیلر دورنده آناتولی شاعرلی

خواجه دهانی

§ ۱ هجری ۱۱۱۹ ده استنساخ ایدلش بر نسخه سی « ملت کتبخانه سی » نده ودیگر یکی بر نسخه سی ده دارالمفنون کتبخانه سنده ۱۰۴۱ نومروده مقید بولونان تورکجه منتور بر « قارامان » تاریخی واردرکه ، « شکاری شهنامه سی » نامیله معروفدر. اثرک باش طرفلرنده وبریلن معلوماته کوره ، سلجوق حکمداری « سلطان علاءالدین کیقباد » - « فردوسی » نك « شهنامه » سنه نظیره اولق اوزره - فارسی بر سلجوق شهنامه سی ترنجینی « دهانی » ادلی بر شاعره امر ایتش ؛ مؤخرآده « قارامان اوغوللری » ندن « علاءالدین بك » [۷۹۳-۷۵۷] ، بونی تقلیداً ، « یارجانی » مخلصی بر شاعره عین طرز وماهیتده بر « قارامان شهنامه سی » تنظیم ایتدیرمش . ایتته « شکاری » ، فارسی اولدینی جهتله شهرت بولماوب رغبتدن دوشن بو اثری تورکجه به ترجمه ایتدیر . بو « سلجوقی » و « قارامان » شهنامه لرنیک تاریخ اعتباریله اهمیتلری پك صریح ایسه ده ، مع الاسف ، بو اثرلر بزه قدر کلمه مشدر . یالکر ، بوتقصیلاتدن ، سلجوقیلر دورنده « دهانی » مخلصی بر شاعرک موجودیتنی اوکره نیورز .

§ ۲ ایلك تذکره لرده و تراجم کتابلرنده هیچ اسمنه تصادف ایدیلین بوشاعر عجباً کیمدر و تورکجه شعرلرده یازمش میدر؟ بزه کوره ، « جامع النظائر » ده و خصوصی کتبخانه سزده موجود - ۸-۹ نجی عصر هجری شاعر لرنیک اثرلرنی محتوی - بر ۳ وعده تورکجه ایکی غزله تصادف ایتدیکمز « دهانی » ، « سلجوقی شهنامه سی » نین یازمش اولان ذاتدر . « شیخ اوغلو » نك « کنزالکبراء » نام اثرنده [تفصیلات ایچون « ایلك متصوفلر » ک کتابیات قسمنه مراجعت] اونك « نیم اول های دولت که بو آشیانه کلمه » مصراعنی نقل ایدرکن قویدینی « مرحوم خواجه دهانی بو یورور » قیدندن ، اونك ۸۰۳ دن اول تولش ومع مافی شهرتی حالا اونوتولامش بر شاعر اولدینی آکلایلیور .

§ ۳ « کنزالکبراء » دن استدلال ایدیلن نتیجه ایله شکاری ترجمه سنده کی معلوماتی بر بریله مزاج ایدنجه ، شو نتیجه چیقار: سلجوقی شهنامه سی صاحی ایله تورکجه شعرلرک صاحی « خواجه دهانی » نین عین شخص اولارق قبول ایده بیلمک ایچون ، سلجوقی شهنامه سنک « برنجی علاءالدین کیقباد » طرفندن دکل آنجاق « اوچنجی علاءالدین » [۶۹۷-۷۰۷] طرفندن یازدیریلدینی قبول ایتک لازمدر . چونکه « دهانی » نك آلزده موجود اثرلرنی ، لسان اعتباریله بوندن داها اسکی بر زمانه ارجاع بر آرز مشکلجه در . اساساً تاریخی دلیللرده بونی مؤید بولونیور :

دولتک واسع حدودی ایچنده بوغولان فرد ، نرهبه ربطنفس ایده جکنی ، کندیسینی نهیه فدا ایده جکنی صریح صورتده بیله میور ، و ضعفنک ، وجداتی آزه ن بوتون آغرلفنی قورقوو دهشت ایچنده حس ایدیور : ایتته اخلاق بحرآنک سبیلری بونلردر . بوقسولتی ، انسانی ظلمتلر ایچنده شاشیرتان بومفکوره اوواجنی یکیدن نصل طوتوشدیرمی؟ انسانک وجودینی ایصته جق ، کوزلرنی بارلانه جق اولان بوسونمش آلهوی نصل جانلاندیرمی ؟

اوطه مزه قاپانه رق ، کتبخانه نك سکوتی ایچنده یکیدن فلسفی بر اخلاق نظریه سی وجوده کتیرمک وبویکی نظریه یه کوره انسانلره وعظ ونصیحت ایتک ، بو بحرانه بر چاره اولاماز . سوز ، وعظ ، نصیحت آنجق دیکلینلرک قلمبنده کی درین حسله تطاق ایدرسه بر تأثیر اجرا ایده بیلیور . بونک ایچون ، بشریتک تاریخنده دائمافمفکوره یه قیمت ویرمش اولان شیتک نه اولدینغی ، دینی مفکوره نك قدرت وقوتلری نره دن کلدیکنی اوزون و صبرلی مساعی ایله آرامق لازمدر . بو مفکوره علمی ، یاواش یاواش وجود بولدنجه ، کچیردیکمز بحرانه مؤثر علاجلر بولوندینی ده کوروی . لهجک ، و آنجق اوزماندرکه انسانلره ، قلبلرنیک بودرین شبهه وسکوتی ایچنده بکله دکلمی مؤثر لسان ایله خطاب ایدیله بیله جکدر .

مقصدمز ، اجتماعیتلرک بو ساحه ده صرف ایتدکلمی غیرتک و واصل اولدقلمی نتیجه لرک نه اولدینغی کونسترمدکر . ودیسه یابیرزکه ، اجتماعیتدن آلنه جق درس ، نهایت الامر ، بر امید درسیدر . خلاصه ، بودورده کوردیکمز بحرانیلر ، صوک عصر آدملرنیک علم ایله مفکوره نین تألیف ایتکله هنوز موفق اولاماملرندن نشأت ایدر . عصری ملتلر ، مثبت دوشونجه دن ، بردنبره قویو مادیتپرستلکه کچدیلر . شمدی ، وجدانلردن بلکه بر آرز تدبیرسزجه طرد ایدیلن مفکوره نك یکیدن نصل بولونه جقنی بیله میورلر . بزه بو یور ، کوستره جک الک امین رهبر اجتماعیات در . معنوی مفکوره ایله علمی دوشونجه نین تألیف چاره سی آنجق اجتماعیاتک تدقیقاتی سایه سنده بوله بیلیورز .

داوالفنون اجتماعیات مدرسی

نجم المیه صادقه

بوتون اجتماعی سنفلرده عینی دکلمر ؛ یعنی اوده بالذات معنوک قیمتله تابعدر . برعمله نك بودجه سنده مسکنه تخصیص ایدیلن پاره ، اورته حالی بر آدمک بودجه سنه نسبله جوق آزددر ، حالبوکه غدایه آریلان مبلغ اوندن چوق دهافضاله در . اقتصادیات ، اجتماعیات علمنک بر قسمنی تشکیل ایدر ؛ تاریخی مادیه جیلک ، قیمت ووسعی تشمیل ایدیله میه جک بر اصولدر . آشاغیده کی صحیفه لر بونی ده کوستره جکدر . فقط مقصدمز بوندن عبارت دکلمر . بوتون مملکتلرده ، بوتون اجتماعی محیطلرده بر اخلاق بحراندن بحث ایدیلدیکنی ایشیدییوروز . فردی وجدانلره موجودیتدن شکایت ایدیلن بو اخلاق بحرانی ، دولتله قدر سرایت ایدن بر بحرانی ، برده موقراسی بحرانی شکلی ده آلیور . صوک زمانلرده بو نوع بحرانیلر مؤلفلره موضوع اولغه باشلادی . هان هر برده دینی اعتقادلر آرزجوق صارصیلمقده ، السهلر انسانلردن کیت کیده اوزاقلاشمقده ، دهاف دوغروسو انسانلر السهلری کندیلرندن اوزاقلاشد . یرمقده درلر . بعض مؤلفلرک ظن ایتدکلمی کچی ، انسان کتله لرنیک بودینی عقیده لره ، بوایمانه رجوع ایدرک غائب ایتش کوروندوکلری مفکوره نین تکرار عینی منبعلردن بوله لرینی امید ایتک ، برنهرک آنسزین اسقامت وجریاتی ده کیشدیرره ک صولرک ، بردنبره منبعنه دوغرو آقغه باشلایه جقنی و ساحلرلرنده ، چوقدن آرقاده بر اقدنی منظره لری تکرار کورده بیله . جکنی امید ایتکله بکزه ر . عائله مؤسسسه سی ده عینی صارصینتیلره معروضدر . عائله رابطله لرنیک تقویه سنی ، اسکی عائله مفکوره سنک یکیدن دوغمه سنی امید ایتکده بیهوده در . بو کثیف استحصال عصرنده ، اسکی بیله یکمز عائله شکلی ده زواله محکومدر . چوقولر ، کنج یاشده ، حیاتلرنی قازانق ایچون عائله محیطی ترک ایدرک ، عائله نفوذ و تأثیرلرندن اوزاقلاشمغه مجبوردرلر . عمومی وطن ایده آلنه ، ملی مفکوره یه کلنجه ، مملکتمز ، بو مفکوره نك معظم قدرنندن نهلر بکله بیله جکنی ، نه معجزه لر امید ایده بیله جکنی کافی درجه ده کوسترمشدر . موجودیت واستقلالنک تهلیکه یه دوشدیکنی کورر کورمز ، بوتون اللر برلشیور ، و بوتون مللر ، عینی علوی آهنگ ایچنده هپ بر آزاده چارپه رق ، عینی هیجانله ، عینی امیدله دولوب طاشیور . فقط صاحبک ساکن و فیضی سنه لری نوالی ایدوب ، هرکس روزمه مشغولیتلرنیک باشته عودت ایدنجه ، انسانه اولیله کلپورکه ، معجزه لر یارانان بوقوتلر مفکوره ، بعضاً قبلر سز دن اوزاقلاشیور ، تهلیکه وجدال زمانلرنده اوراده طوتوشان مقدس آلهوک معاونتندن بزی یاواش یاواش مرحوم براقیور ! ایماندن صییریلان ، عائله دن آیرلغه مجبور قالان ،